

Od autora bestselleru *Problém tří těles*

LIU CCH'-SIN

Dospělí umírají.
Za rok budou děti všechno,
co z lidstva zbylo.

A tak začíná...

VĚK SUPERNOVY

HOST

**LIU CCH'-SIN
VĚK SUPERNOVY**

**LIOU
CCH'-SIN**

**VĚK
SUPERNOVY**

PŘELOŽILA HANA DO

BRNO 2020

Title: 超新星纪元
Copyright © 2004 by 刘慈欣 (Liu Cixin)
Czech translation rights authorized by
China Educational Publications
Import & Export Corporation Ltd.
In cooperation with B & R Book Program
All Rights Reserved
Cover art © Stephan Martiniere
Translation © Hana Do, 2020
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2020
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-0463-3 (PDF)
ISBN 978-80-275-0464-0 (ePub)
ISBN 978-80-275-0465-7 (MobiPocket)

*Věnováno mojí dceři Liou Ťing.
Čeká ji život v zábavném světě.*

Prolog

Tou dobou byla Země jednou z planet na obloze.

Tou dobou byl Peking jedním městem na Zemi.

V tom městě, podobajícím se moři světel, byla jedna základní škola, v té škole učebna a v té učebně právě probíhalo slavnostní vyřazování žáků. A jak už to při takových příležitostech chodívá, děti se začaly bavit o svých představách.

„Já budu generálem!“ prohlásil Lü Kang. Byl to hubeňoučkový chlapec, ale působil daleko silnějším dojmem, než by se k jeho konstituci hodilo.

„To je nuda,“ zhodnotil to kdosi, „válčit už se nebude, generálové akorát pochodují v čele sešikovaných vojáků a tím to hasne.“

„Já bych chtěla být doktorka,“ ozvala se tiše dívka jménem Lin Ša a vyvolala svým prohlášením vlnu posměchu.

„To tak, když jsme tuhle jeli na venkov, kokon bource morušového tě vyděsil natolik, že ses rozkřičela, a doktor, ten přece musí řezat nožem do lidí!“

„Moje maminka je doktorka,“ řekla Lin Ša. Kdo ví, jestli tím zdůvodňovala, proč se nebojí, nebo proč se chce stát doktorkou.

Třídu vedla mladá učitelka Čeng Čchen, upřeně hleděla z okna na planoucí světla města a toulala se myšlenkami někde jinde, když vtom se duchem vrátila k dětem.

„Siao Meng, a co ty? Čím chceš být, až budeš velká?“ zeptala se dívanky vedle sebe. Stejně jako Čeng Čchen se i ona zamyšleně dívala z okna. Měla prosté oblečení a velké oduševnělé oči, prozrazující víc smutku a vyzrálosti, než by se pro její věk hodilo.

„Doma je to složité, můžu jít jenom na učiliště,“ povzdychla si tiše.

„A co Chua-chua?“ obrátila se Čeng Čchen na pohledného chlapce. Z jeho očí neustále zářilo nadšení, jako by pro něj byl celý svět právě vybuchujícími pestrobarevnými rachejtlemi.

„Budoucnost je bezvadná, zatím ještě vůbec nevím. Ale ať budu čímkoli, budu v tom nejlepší!“

Někdo řekl, že chce být sportovcem, jiný, že bude diplomatem. Když jedna dívka prohlásila, že se chce stát učitelkou, Čeng Čchen tiše pronesla: „To není nic lehkého.“

„Že nevíte, že paní učitelka Čeng čeká miminko?“ zašeptala jedna z dívek.

„Je to tak, až se jí příští rok narodí, škola bude zrovna snižovat stavy, vypadá to pro ni bledě,“ ozval se jeden chlapec.

Čeng Čchen ho zaslechla a usmála se na něj. „Na takové věci teď nemyslím. Zajímalo by mě, v jakém světě bude moje dítě žít, až bude tak velké jako vy.“

„Takové přemýšlení je vlastně k ničemu,“ prohlásil hubený chlapec. Jmenoval se Jen Ťing, ale kvůli silným brýlím na dálku mu nikdo neřekl jinak než Brejloun. „Nikdo neví, co se v budoucnosti stane, nedá se předpovídat, může se stát úplně cokoli.“

Chua-chua řekl: „Díky vědě budoucnost předpovídat jde, existují futurologové.“

Brejloun zavrtěl hlavou. „To věda sama nám říká, že budoucnost nelze předpovídat, většina předpovědí těch futurologů byla mimo. Našemu světu vládne chaos — ten popisuje teorie chaosu.“

„To už jsi mi myslím říkal. Když tady motýl mávne křídly, na protilehlé straně zeměkoule vznikne větrná bouře.“

Brejloun přikývl. „Tak tak, teorie chaosu.“

Na to Chua-chua odpověděl: „Tak já chci být tím motýlem.“

Brejloun zavrtěl hlavou. „Ty jsi to vůbec nepochopil: každý člověk je motýlem, každý motýl je motýlem, každé zrnko písku a dešťová kapka jsou motýly, proto je svět nepředvídatelný.“

„Taky jsi mluvil o nepředvídatelných principech kvantové mechaniky...“

„Ano, mikroskopické částice jsou nepředvídatelné, jejich existence je určitým druhem pravděpodobnosti, proto je nepředvídatelný celý svět. Pak je tady ještě teorie mnoha světů — když vyhodíte minci do vzduchu, svět se rozdělí na dva, v prvním světě padne orel, ve druhém panna...“

Čeng Čchen se smíchem opáčila: „Brejloune, ty sám jsi takovým důkazem. Nikdy bych nebyla předpověděla, že ve svém věku toho budeš tolik vědět.“

„Však co toho Brejloun přečetl!“ přitakávaly ostatní děti.

„Synek paní učitelky bude ještě výjimečnější. Kdo ví, jestli mu tou dobou nedokáže genové inženýrství nechat narůst křídla!“ ozval se Chua-chua. Všechny to rozesmálo.

„Děti,“ postavila se třídní učitelka, „pojdte si naposledy prohlédnout školu!“

A tak děti opustily učebnu a vydaly se spolu se svou třídní učitelkou na obchůzku po školních pozemcích. Většina

lamp tam už zhasla, ale zdálky sem ze všech stran dopadala záře světel metropole a všechno působilo poklidně a tlumene. Děti prošly podél dvou budov s učebnami, kolem kancelářské budovy, knihovny a nakonec alejí tungovníků — čínských slunečníků, až ke stadionu. Třiačtyřicet dětí zůstalo stát v jeho středu a obklopilo svou mladou učitelku. Čeng Čchen rozpřáhla paže a obrátila se k záplavě hvězd utlumené světly velkoměsta. „Je to tady, děti, vaše dětství skončilo.“

Tou dobou byl Peking jedním městem na Zemi.

Tou dobou byla Země jednou z planet na obloze.

Vypadá to jen jako kraťoučkový příběh o třiačtyřiceti dětech, které se chystají opustit poklidnou základní školu a vydat se každé po své vlastní cestě životem, jež pro ně právě začíná.

Vypadalo to jako docela obyčejná noc, během níž si čas líně plyne z nekonečně daleké minulosti do nekonečně daleké budoucnosti. „Nevstoupíš dvakrát do stejné řeky“ není nic než blábolení starých Řeků, řeka času zůstává stále tou samou řekou, řeka života stejně tak. Ty řeky si plynou svým tempem a nemají konce. Život a historie jsou na tom jako čas, jsou věčné.

To si mysleli lidé v tomto městě, mysleli si to lidé z plání severní Číny, mysleli si to všichni Asiaté, myslely si to všechny organismy na bázi kyslíku a uhlíku na planetě Zemi, nazývané jako lidé. Na této planetě lidé usínali klidným spánkem utěšení věčností těchto řek. Pevně věřili, že tuto posvátnou věčnost nedokáže rozbít žádná síla, že je po každém probuzení uvitá svítání docela stejně jako nespočet svítání před ním. Toto přesvědčení bylo zakořeněné hluboko v podvědomí každého člověka a jen díky němu mohli lidé i za oné noci pokračovat ve sprádání poklidného snu nespočtu předchozích generací.

Tohle je obyčejná základní škola, klidný kout uprostřed noci ve velkolepém městě.

Na školním stadionu stálo třiačtyřicet dětí a se svou mladou třídní učitelkou vzhlíželo k hvězdné obloze.

Souhvězdí zimních nocí — Býka, Orionu i Velkého psa — se už ponořila za západní obzor; letní souhvězdí — Liry, Herkula a Vah — se už dávno ukázala. Každíčká hvězda se podobala vzdálenému oku, pomrkávajícímu z nekonečného vesmírného nočního moře na svět lidí. Té noci byl však ten pohled přicházející z vesmíru nějaký jiný.

Té noci dospěla veškerá historie, jak ji lidé znali, ke svému konci.

První kapitola

Hvězda smrti

Konec

V okruhu deseti světelných let od nás objevili astronomové jedenáct stálic: Proxima Centauri, Centaurus A, Centaurus B, tyto tři stálice se vlivem vzájemné gravitace pohybují společně a tvoří trojhvězdu; Sirius A, Sirius B, Luyten 726-8 A, Luyten 726-8 B, tyto čtyři stálice odděleně tvoří dvojhvězdy; Barnardova šipka, Wolf 359, Lalande 21185 a Ross 154 jsou čtyři samostatné hvězdy. Astronomové nevyklučují ani možnost, že jsou v tomto prostoru ještě další stálice, které jsou ovšem příliš temné nebo jsou zastíněny mezihvězdným prachem, a proto doposud nebyly objeveny.

Astronomové si všimli, že v tomto prostoru se nachází velké množství kosmického prachu, vypadajícího jako temná mračna poletující vesmírem. Když byl senzor ultrafialového záření nainstalovaný na satelitu namířen na tento vzdálený oblak mezihvězdného prachu, astronomové v absorpčním spektru objevili vrchol ve 216 milimetrech, a proto se domnívali, že se tento mezihvězdný prach možná skládá z uhlíkových částic. Na základě povahy odrazu této mlhoviny astronomové vyvodili, že uhlíkové částice, které ji tvoří, jsou pokryty vrstvičkou ledu. Velikost prachových částic

kulminovala od dvou nanometrů až po dvě stě nanometrů, tedy ve stejné řádové velikosti jako viditelné světlo, takže prach byl naopak vůči viditelnému světlu neprůhledný.

A právě tento mezihvězdný prach zakryl stálici vzdálenou od Země osm světelných let, její průměr činil třiadvacetinásobek průměru Slunce a její váha sedmašedesátinásobek. Právě vstoupila do poslední fáze předlouhého vývoje, přestala být hvězdou hlavní posloupnosti a začala zanikat. Nazvali ji tedy Hvězdou smrti.

Ani kdyby měla paměť, své dětství by si nepamatovala. Narodila se před pěti sty miliony let, její matkou byla jedna z dalších mlhovin. Pohyb atomů a záření vycházející ze středu Mléčné dráhy narušily klid této mlhoviny a veškeré její částice vlivem gravitace zkonduzovaly v jejím středu. Tento úctyhodný déšť prachu padal dva miliony let, ve ztuhlém středu vzduchové hmoty začal vodík fúzovat na helium a z velkého ohně se zrodila Hvězda smrti.

Po bouřlivém dětství a neklidném mládí ustala fúzní energie smršťování pláště hvězdy a Hvězda smrti vstoupila do dlouhého středního věku, a zatímco v dětství se její vývoj počítal na hodiny, minuty, ba dokonce sekundy, nyní se začal odvíjet v rádech sta milionů let. Ve hvězdném moři galaxie Mléčné dráhy přibylo další poklidné světélko. Pokud bychom však k povrchu Hvězdy smrti přiletěli blíže, zjistili bychom, že tento klid je pouze zdánlivý. Povrch tohoto obra byl ohnivým oceánem, obrovské rudě zářící žhavé vlny do sebe s burácením narážely a kropily okolí prudkým deštěm vysokoenergetických částic. Hluboko ze středu Hvězdy smrti tryskala ohromná, nepředstavitelná energie a zvedala v širém ohnivém oceánu jednu oslepující vlnu za druhou. Na povrchu ohnivého oceánu neúnavně řídil tajfun jaderné energie, temně rudá plazma se ohýbala vlivem sil-

ného magnetického pole a vytvářela tornádové sloupy, vysoké desítky milionů kilometrů, jeden za druhým, podobné červeným mořským řasám vztahujícím se do vesmíru... Lidský mozek si velikost Hvězdy smrti představí jen stěží. Pokud bychom naši Zemi položili na hladinu ohnivého oceánu, bylo by to stejné jako hodit do Tichého oceánu basketbalový míč.

Hvězdu smrti by lidstvo vidělo na obloze velmi zřetelně, její zdánlivá jasnost byla -7,5. Kdyby se tři světelné roky před ní neocitla mezihvězdná mlhovina obtěžkaná další stálíci a nezakryla její paprsky směřující k Zemi, byla by to nejjasnější hvězda — na dějiny lidstva by zářila pětkrát jasněji než Sirius, byla tak jasná, že by v jejím svitu vrhali lidé za bezměsíčné noci stín. V tom snivém modravém svitu by lidstvo bylo dozajista ještě sentimentálnější.

Hvězda smrti poklidně hořela čtyři sta osmdesát milionů let, její život byl velkolepý a zářný, ale krutý zákon zachování energie způsobil, že v jejím nitru došlo k nevyhnutelným změnám: oheň stravoval vodík a produkt jaderné fúze — helium — se kousek po kousku ukládal ve středu hvězdy. Tato změna byla pro Hvězdu smrti s jejím obrovským množstvím hmoty extrémně pomalá, celé dějiny lidstva pro ni představovaly pouhý okamžik, avšak výsledek hoření trvajícím čtyři sta osmdesát milionů let přece jen pocítila — vcelku netečného helia se nakupilo poměrně velké množství a její srdce, které kdysi bylo zdrojem energie, pomalu temnělo. Hvězda smrti zestárla.

Ovšem jiné, daleko komplikovanější fyzikální zákony rozhodly, že Hvězda smrti musí dál žít v jiné udatné formě. Helium v jejím středu se městnalo čím dál tím těsněji, na okolním vodíku nadále probíhala fúze, vzniklá vysoká teplota zažehla helium ve středu a způsobila, že i u něj došlo

k jaderné fúzi, veškeré helium ve středu stálice v okamžiku vzplálo do jednoho ohromného ohně a Hvězda smrti jasně zazářila. Jaderná energie vytvořená fúzí helia však byla pouze desetinou energie vodíku, takže i když Hvězda smrti po tomto zápase nezhasla, byla o mnoho slabší — astronomové tento jev nazvali „heliovým zábleskem“. Heliový záblesk dorazil po třech letech cesty vesmírem do onoho mezihvězdného prachu a jeho infračervené světlo s poměrně dlouhou vlnovou délkou tuto vesmírnou bariéru úspěšně překonalo. Paprsek infračerveného světla putoval vesmírem pět let, než dorazil k prachobyčejné stálici, daleko menší než Hvězda smrti — ke Slunci, a zároveň ozářil několik zrněk kosmického prachu touto stálicí přitahovaného. Lidé mezi těmito zrny rozlišovali Pluto, Neptun, Uran, Saturn, Jupiter, Mars, Venuši, Merkur a samozřejmě také Zemi. Tou dobou se psal rok 1775 běžného letopočtu.

Právě toho večera, na severní polokouli planety Země, v anglickém lázeňském městě Bath kousek od koncertní haly pro místní smetánku, původem německý varhaník William Herschel za pomoci svého podomácku sestrojeného astronomického dalekohledu dychtivě prozkoumával vesmír. Blyštivá Mléčná dráha ho přitahovala natolik, že do dalekohledu vlil celý svůj život, a došlo to tak daleko, že ho mladší sestra Caroline během jeho pozorování krmila lžičkou. Tento nejvýznačnější astronom osmnáctého století, který před dalekohledem strávil celý svůj život, zaznamenal do hvězdné mapy téměř sedmdesát tisíc stálic, avšak unikla mu hvězda pro lidstvo nejdůležitější. Toho večera se na západní obloze náhle objevila rudá hvězda, nacházela se na přímce mezi hvězdami α Aur a β Aur v souhvězdí Vozky a její zdánlivá jasnost byla 4,5, neřadila se tedy mezi zvlášť jasné

hvězdy. Obyčejný člověk by ji hledal jen s obtížemi, byť by o ní věděl, pro astronoma však představovala obrovskou náhle rozsvícenou vesmírnou lampu. Kdyby se Herschel právě neskláněl nad dalekohledem, ale sledoval by nebeskou klenbu pouhýma očima jako jeho předchůdce Galileo Galilei, dost možná by učinil objev, který by o dvě stě let později změnil dějiny lidstva. On ale soustředěně hleděl do svého dalekohledu s pouhým dvě stopy dlouhým tubusem, díval se do daleka a na jinou stranu. Nejpolitovánímhodnější bylo, že tou dobou byly všechny dalekohledy hvězdáren v Greenwichi, na ostrově Hven i v všech dalších po celém světě obráceny jiným směrem...

Rudá hvězda v souhvězdí Vozky zářila celičkou noc a druhého dne večer zhasla.

Jedné noci téhož roku, na kontinentě zvaném Severní Amerika, právě pokradmu postupovalo osm set anglických vojáků po cestě vedoucí západně od Bostonu a kvůli červeným uniformám působili jako průvod duchů. Ve studeném větru jarní noci pevně třímali své mauserovky a doufali, že před rozedněním dorazí do Concordu, městečka vzdáleného sedmadvacet kilometrů od Bostonu. Podle rozkazů massachusettského guvernéra měli zničit skladiště zbraní minutových mužů a zajmout jejich vůdce. Na horizontu se však záhy objevil pruh bělavý jako rybí břicho a stromky, domy s doškovou střechou a plot kolem pastvin začaly v prvních slunečních paprscích vrhat černé siluety. Když se vojáci rozhlédli, zjistili, že došli jen do městečka jménem Lexington. Najednou se v remízku vepředu zablesklo, klidný úsvit Severní Ameriky proťal ostrý výstřel a hned po něm svištění kulky vzduchem — těhotné lůno Spojených států amerických zažilo první kontrakci.

Naproti přes Tichý oceán se na širém kontinentu nacházela civilizace mající již pětistiletou historii. Tou dobou v téhle starobylé zemi proudily dnem i nocí spousty lidí směrem k hlavnímu městu a s sebou vezly kupy starých knih nashromážděných ze všech koutů této země. Císařský edikt vyzývající k sestavení velkého císařského kompendia *S'-kchu čchüan-šu* byl sice vydán už před dvěma lety, ale prastaré knihy z širého území nepřestávaly v nespočtu potůčků proudit k hlavnímu městu, aby se tam spojily. V jedné z dřevěných síní Zakázaného města se císař Čchien-lung právě procházel mezi nekonečnými řadami regálů s knihami. Všechno to byly klasické knihy nashromážděné za dva roky pro *S'-kchu čchüan-šu* a ležely teď roztříděné podle žánru na kanonické, historické, filozofické a básnické spisy na těch obrovských policích. Služebnictvo nechal za dveřmi a opatrně vešel do obrovské knihovny. Cestu mu ukazovali a svítili mu na ni tři význační učenci, Taj Čen, Jao Naj a Ťi Jün. Od všech těch císařských příbuzných, jejichž jména byla uváděna a citována, se odlišovali, to oni byli skutečnými kompilátory *S'-kchu čchüan-šu*. Rozložitě regály kolem těch čtyř pomalu ubíhaly a v tlumeném světle lucerny působily jako jedna černá městská zeď za druhou. Došli k hromadě prastarých bambusových svitků. Císař Čchien-lung jeden z nich třesoucí se rukou vytáhl. Lucerna vrhala na svitek mihotavé odlesky, jako by to byly zorničky dávných dob. Čchien-lung svitek něžně položil a rozhlédl se kolem dokola. Připadalo mu, že stojí v hluboké soutěsce mezi knižními horami, v soutěsce mezi horami věků, a mezi těmi knižními útesy jako kdyby tichounce proletovaly bezpočty duší, které v té zemi během pěti tisíců let žily.

„Co bylo, bylo, můj pane,“ ozval se tiše jeden z kompilátorů.

Mezitím v nepředstavitelně vzdáleném vesmíru směřovala Hvězda smrti dál ke svému konci. Došlo k několika dalším, ale poměrně malým heliovým zábleskům. Uhlík a kyslík vyprodukované fúzí helia vytvořily nové jádro. To vzápětí opět vzplálo a vznikly tak o něco těžší prvky neon, síra a křemík. V tom okamžiku se uvnitř stálice objevilo velké množství neutrin a tyto duchu podobné částice, které nereagovaly s žádnou jinou látkou, neustále vysávaly energii jádra, až poznenáhlu fúze uvnitř Hvězdy smrti nedokázala udržet těžký obal a gravitace, díky níž se Hvězda smrti kdysi narodila, nyní uspíšila proces opačný. Hvězda smrti se pod její tíhou zhroutila do drobné kompaktní kuličky, atomy, které ji tvořily, byly drceny neuvěřitelným tlakem a neutrony byly stlačovány k sobě. V té chvíli vážila na Hvězdě smrti hmota, jež se vešla na čajovou lžičku, jednu miliardu tun. Jako první se zhroutilo jádro, následoval plášť, který ztratil oporu a prudce se srazil se zkompaktněným jádrem, což během okamžiku zažehlo jadernou reakci.

Pět set milionů let dlouhý epos o gravitaci a plamenech skončil, vesmír proťal sněhově bílý záblesk a Hvězda smrti se proměnila ve stovky milionů střípků a obrovské množství prachu. Mocná energie se stala silným proudem elektromagnetického záření a vysokoenergetických částic, který se rychlostí světla šířil do všech směrů vesmíru. Tři roky po výbuchu Hvězdy smrti rozrazila ohromná vlna této energie bez nejmenších obtíží onen oblak mezihvězdného prachu a řítila se ke Slunci.

V okamžiku výbuchu Hvězdy smrti se lidstvo o osm světelných let dál nacházelo v éře blahobytu — sice se už dávno dozvědělo, že žije na pouhém zrnku kosmického prachu kdesi ve vesmíru, ale nikdy si to tak úplně nepřipustilo. V právě uplynulém století si lidé osvojili získávání velkého

množství energie ze štěpné jaderné reakce a jaderné fúze, vytvářeli složité přístroje s umělou inteligencí uzavřením elektrických impulzů do křemíkových čipů a měli za to, že už disponují silou potřebnou pro ovládnutí vesmíru. Nikdo z nich netušil, že energie z Hvězdy smrti se dnem i nocí neúnavně žene rychlostí světla k té jejich modré planetce.

Poté co silná záře Hvězdy smrti překonala souhvězdí Štřelce, putovala chladným, opuštěným a širým vesmírem další čtyři roky, než dorazila na okraj sluneční soustavy. V prostoru, kterým poletovaly pouze bezocasé komety, se energie Hvězdy smrti poprvé setkala s lidstvem: v té dálavě více než miliardy kilometrů se ve hvězdném moři Mléčné dráhy potulovalo osamělé, lidmi vytvořené těleso, družice Voyager vyslaná ze Země v sedmdesátých letech dvacátého století běžného letopočtu. Vypadala jako podivně tvarovaný deštník, jehož parabolická směrová anténa mířila k Zemi. Sonda nesla vizitku lidstva, pozlacenou destičku s obrázkem dvou nahých lidských postav a gramofonovou desku, na níž byl nahrán pozdrav generálního tajemníka OSN mimozemským civilizacím, zvuk mořských vln, zpěv ptáků, stará čínská skladba „Proudící voda“ a další nahrávky. Tento posel vyslaný lidstvem do galaxie Mléčné dráhy zakusil krutost vesmíru jako první. Jakmile vplul do světelného moře Hvězdy smrti, okamžitě se proměnil v rozžhavený kus kovu. Náhlý nárůst teploty od té blížící se absolutní nule zohýbal deštníkovitou anténu a Geiger-Müllerův počítač se při měření tak vysokoenergetického záření zahltl a naměřil jej jako nulové; normálně pracoval dvě sekundy pouze měřič UV záření a magnetického pole. Než vysokoenergetické záření zničilo integrované obvody, poslal počítač Voyageru svým tvůrcům na Zemi sérii jen těžko uvěřitelných dat pozorování. Kvůli rozbitému vysílači se řadě antén s vysokou citlivostí

v Nevadě a Austrálii nikdy nepodařilo tato data přijmout, ale to už nebylo nijak důležité. Lidé totiž brzy všechno, čemu nebyli schopni uvěřit, sami změřili na vlastní kůži.

Silné světlo Hvězdy smrti překonalo hranice sluneční soustavy — povrch Pluta tvořený pevnými modravými krystaly se celý vypařil; světlo pokračovalo přes Uran a Neptun a způsobilo, že jejich prstence zprůsvitněly a rozblyštěly se; minulo Saturn a Jupiter (tou dobou v Pekingu právě začínal onen rozlučkový večírek třídy na základní škole) a vichřice vysokoenergetických částic zvedla na jejich kapalném plášti vlnu fluorescenčního světla. Energie z Hvězdy smrti letěla rychlostí světla už hodinu a půl, když dorazila na Měsíc a z kráteru Koperník a Moře dešťů zablesklo oslnivé bílé světlo, záře z Hvězdy smrti osvítila i první lidské stopy v Moři dešťů, které tam před čtyřiceti lety zanechali Armstrong a Aldrin. Tenkrát je na nedaleké modré planetě v televizi sledovaly miliony lidí a spousta z nich se v té vzrušující chvíli domnívala, že vesmír existuje jenom pro ně.

O sekundu později dorazila záře z Hvězdy smrti po osmi letech putování vesmírem na Zemi.

Žhavé slunce na noční obloze

Je poledne!

To bylo první, co dětem přišlo na mysl, když se jim navrátil zrak. Ostré světlo se objevilo tak nečekaně, jako kdyby někdo ve vesmíru cvakl vypínačem obrovské lampy, a ony dočasně osleply.

Bylo 20.18, ale děti skutečně stály pod jasnou polední oblohou. Při pohledu na vzdálené azurově modré nebe je však zamrazilo. Tohle nebyla modrá obloha, jakou byli lidé zvyklí vídat, tahle obloha byla modrá tak, že z ní šel strach, modrá skoro do černa, jako na negativu černobílého filmu; tahle nebesa byla bez jediné skvrnky, jako kdyby někdo ta dřívější s trochou bílé a šedé oloupal, ta čistá modrá vypadala jako čerstvé maso pod kůží, jako kdyby měla každou chvíli začít krváct. Město zářilo ve slunečním světle sněhovou bělostí a děti se při pohledu na to slunce bezděky rozkřičely.

To nebylo slunce, které na obloze svítávalo pro lidi!

Do ostrého světla slunce, jež se najednou vyhouplo na noční obloze, se děti nedokázaly podívat. Několikrát na něj zamžouraly škvírkami mezi prsty a zjistily, že to slunce není kulaté, nemělo žádný tvar. Ve skutečnosti se ze Země zdálo,

že je to světelný bod, jako nějaká hvězda. Ostré bílé světlo vycházelo z jednoho místa ve vesmíru, ale protože bylo příliš silné (jeho hvězdná velikost byla -51,23, tedy dvojnásobek hvězdné velikosti Slunce), vypadalo to, že ta hvězda rozhodně není malá. Když její paprsky rozptýlila atmosféra, působila jako oslnivý jedovatý pavouk visící z oblohy na západě.

Hvězda smrti se objevila zničehonic a její jas dosáhl během několika sekund maxima. Spatřili ji nejprve lidé na východní polokouli a vzápětí zavládla v celých dějinách lidstva dosud nevídaná panika. Téměř všichni pozbyli běžnou schopnost rozhodování a pohybu, celý svět ztumpachověl. Nejpůsobivější byl ten nebeský úkaz z břehů Atlantského oceánu a ze západního pobřeží Evropy a Afriky. Takto jej popsali očití svědci z Atlantského oceánu:

Při východu slunce jsme si všimli nezvyklého jevu: když vystoupalo nad mořskou hladinu, na východním horizontu moře a oblohy stále zářily jasné paprsky. Bylo to bílé světlo, jehož zdroj se nacházel kdesi za obzorem, takže jsme jej neviděli, jako by zpod hladiny svítila nějaká obří lampa. Záře postupně sílila. Ten jev byl tak zvláštní, že všichni lidé na lodi zneklidněli, v televizi i rádiu to kvůli rušenému signálu jenom chrastilo. Jak to druhé svítání sílilo, několik „červánků“ na obzoru začalo také vydávat oslnivé bílé světlo, jako kdyby tam bylo celé pole dobřela rozžhavených žárovkových vláken... Náš strach sílil spolu s tím světlem, všichni jsme věděli, že zdroj toho světla bude stoupat, ale nikdo netušil, co vlastně spatříme. Nakonec jsme byli po třech hodinách od východu slunce svědky dalšího východu. Kapitán to nové slunce výborně vystihl: „Vypadá to, že se ve vesmíru dal nějaký obr do sváření!“ Když se ta dvě

slunce společně objevila na obloze, daleko děsivější bylo kupodivu to naše staré: jeho jas byl daleko slabší než jas slunce nového, takže ve srovnání s ním vypadalo potměněle, stalo se z něj černé slunce! Tuhle scénu podobnou noční můře spousta lidí neunesla, někteří se zbláznili a zmateně pobíhali po palubě, jiní skákali do moře...

(Citováno z Albert G. Harris: *Svědkiem Hvězdy smrti*, Londýn, vydáno 6. roku věku supernovy.)

Děti na stadionu se ještě nevzpamatovaly a na nebi se objevily blesky. Vytvořily je paprsky Hvězdy smrti ionizující atmosféru. Dlouhatánské fialové elektrické oblouky se objevily na čistě modré obloze, jejich kadence stoupala a hrom byl naprosto ohlušující.

„Rychle! Zpátky do učebny!“ zakřičela učitelka Čeng a děti se rozprchly ke školní budově. Všichni si zakrývali uši, nad hlavami jim vybuchovalo jedno hřmění za druhým, jako by se měl rozskočit celý svět. Jakmile vběhly do učebny, shlukly se strachem roztřesené děti kolem učitelky. Oknem po jedné straně vpadala dovnitř záře Hvězdy smrti a vrhala na podlahu jasný čtverec; z oken na druhé straně dovnitř vnikalo nafialovělé světlo blesků a divoce se v té polovině učebny třepotalo. Vzduch se začal plnit statickou elektřinou, dětem od kovových částí na oblečení s praskáním odletovaly jiskřičky; veškeré chloupky na těle se jim postavily, až měly pocit, že je všechno svědí; zdálo se, že všem předmětům okolo narostly trny.

Následuje záznam komunikace ruské vesmírné stanice Mir s kosmodromem Bajkonur v Kazachstánu a americkým raketoplánem Zeus. Byla to poslední posádka stanice Mir před jejím plánovaným zničením.

Velitel:	D. A. Vortsev
Letový inženýr:	B. G. Tinovič
Strojní inženýr:	Y. N. Bykovskij
Inženýr ekologie:	F. Lefsen
Lékař vesmírné stanice:	Nikita Kasjanenko
Posádka:	doktor fyziky pevných látek Joe La Mure, doktor astrofyziky Alexander Andrev

Komunikace prostřednictvím elektromagnetických vln:

10:20'10" Mir: Don volá Bajkonur! Don volá Bajkonur! Základno, jestli nás slyšíte, odpovězte, základno, jestli nás slyšíte, odpovězte...

(bez odpovědi, silné rušení)

10:21'30" Základna: Tady základna Bajkonur! Základna volá Don, odpovězte...

(bez odpovědi, silné rušení)

...

Následuje komunikace prostřednictvím ultračerveného laseru:

10:23'20" Mir: Základno, tady Mir! Rušení v hlavním řídicím systému je příliš silné, aktivovali jsme záložní komunikační systém, prosíme odpovězte!

10:23'25" Základna: Slyšíme vás, ale signál je nestabilní.

10:23'28" Mir: Máme problém s orientací vysílací a přijímací jednotky, čipy elektrického směrového řídicího obvodu zářením selhávají, nezbývá nám než směr určovat manuálně pomocí optiky.

10:23'37" Základna: Zafixujte vysílací a přijímací jednotku, převzeme řízení.

10:23'42" Mir: Provedeno.

10:23'43" Základna: Signál je v normálu!

10:23'46" Mir: Základno, můžete nám sdělit, co se stalo? Jak máme nazývat tu věc, co se najednou objevila?

10:23'56" Základna: Víme tolik co vy. Co se týká názvu, řijeme tomu Hvězda X! Pošlete nám vámi získaná data.

10:24'01" Mir: Pošleme data pořízená po desáté hodině z integrovaného radiometru, pozorovacích přístrojů s UV a gama zářením, gravimetru, měřiče magnetického pole, Geigero-va počítače, měřiče slunečního větru a detektoru neutrin. Přikládáme také sto třicet šest snímků ve viditelném a infračerveném spektru. Připravte se na příjem.

10:24'30" Mir: (přenos dat)

10:25'00" Mir: Hvězdu X sledujeme vesmírným dalekohledem od první chvíle, kdy se objevila. Vzhledem k přesnosti našeho přístroje nejsme schopni určit její úhlovou velikost a nezjistili jsme ani jasnou paralaxu. Doktor Andrev se domnívá, že z těchto dvou bodů lze usuzovat, že se Hvězda X nachází vně sluneční soustavy, jsou to však samozřejmě pouhé dohady. Máme málo dat, řadu úkonů budou muset provést observatoře na Zemi.

10:25'30" Základna: Co vidíte na Zemi?

10:25'36" Mir: V oblasti rovníku se směrem na sever pohybuje velký hurikán. Rychlost jeho větru se pravděpodobně blíží šedesát metrům za sekundu, soudíme tak ze změn v mracích okolo rovníku. Možná za to může nerovnoměrné zahřátí Země způsobené Hvězdou X. Ano, a pak je tu ještě velké množství ultrafialového záření a modrých záblesků v oblasti obou pólů, jde asi o blesky, rozšiřují se právě do nižších zeměpisných šířek.

10:26'50" Základna: Nyní nás zpravte o své situaci.

10:27'05" Mir: Není to dobré. Počítačový systém řízení letu byl vysokoenergetickým zářením úplně zničen, stejně tak

záložní systém. Jejich olověné štíty přestaly fungovat. Záření zcela zničilo i monokrystalické křemíkové solární články, chemické baterie jsou také vážně poškozené. Jsme teď plně závislí na izotopové baterii ve vnitřní kabině, elektřiny se nám zoufale nedostává, nezbylo nám než vypnout systém pro zabezpečení životních podmínek v hlavní kabině. Systém pro zabezpečení životních podmínek nefunguje normálně ani v obytné kabině, budeme si brzy muset obléct skafandry.

10:28'20" Základna: Základna se domnívá, že za současné situace není vhodné zůstat na oběžné dráze, zároveň to však podle poškození systému vypadá, že nebude možné provést měkké přistání. Americký raketoplán Zeus se nachází na nízké oběžné dráze Země číslo 3340, je ve stínu Země, utrpěl jen lehké poškození a je ještě schopen návratu. Už jsme se s nimi spojili, Američané se rozhodli uplatnit článek Kosmické smlouvy týkající se záchrany kosmonautů ve vesmíru a vzít vás na palubu. Parametry pro brzdný proces a operace s motory jsou...

10:30'33" Mir: Základno, lékař vesmírné stanice si s vámi přejde mluvit.

10:30'40" Mir: Tady lékař vesmírné stanice. Domnívám se, že přesun je bezpředmětný, zažádejte o jeho zrušení.

10:30'46" Základna: Podejte vysvětlení.

10:30'48" Mir: Všichni kosmonauti na palubě vesmírné lodi byli ozáření supersmrtelnou dávkou vysokoenergetického záření velikosti 5 100 radů, zbývá nám jen několik hodin života, a to i v případě, že bychom se vrátili na Zemi.

10:31'22" Základna: (mlčení)

10:31'57" Mir: Tady kapitán. Dovolte nám zůstat na stanici Mir, jsme nyní výspou lidstva pro pozorování Hvězdy X a v těch několika posledních hodinách, co nám zbývají, splníme

svoji misi. Budeme prvními kosmonauty, kteří zemřeli ve vesmíru. Naskytne-li se někdy v budoucnu příležitost, rozprašte naše ostatky na naší rodné půdě.

...

(Citováno z Vladimír Koněv: *Dějiny ruského vesmírného programu běžného letopočtu*, pátý svazek, Moskva, vydáno 17. roku věku supernovy.)

Hvězda smrti ozářila vesmír na jednu hodinu a pětadvacet minut, potom náhle zhasla. Její pozůstatky byly nyní viditelné pouze prostřednictvím velkého radioteleskopu — byla to rychle rotující neutronová hvězda vydávající elektromagnetické pulzy v pravidelných časových intervalech.

Děti s obličejmi nalepenými na okenních sklech učebny pozorovaly západ slunce, který nebyl západem slunce, ten nejpodivnější soumrak. Viděly, jak modrá barva oblohy tmavne a rychle přechází do černomodré barvy, jak se sbírá tma. Záře Hvězdy smrti zeslábla, jako když se stmívá. Světlo nejprve okupovalo polovinu oblohy, ale velmi rychle se scvrklo do kruhu okolo Hvězdy smrti a přešlo z modrofialové v bílou barvu. V té chvíli už většina nebe zčernala a začaly se objevovat první rozptýlené hvězdy. Svatozář okolo Hvězdy smrti se dál smršťovala, až nakonec zmizela docela. Hvězda smrti se ze zdroje světla zářícího do všech stran stala pouhou světelnou tečkou. Když se noční obloha vrátila k normálu, byla stále tou nejzářivější hvězdou. Její jas nadále slábl, až vypadala jako jedna z mnoha obyčejných hvězd galaxie Mléčné dráhy. O pět minut později Hvězda smrti zmizela v hluboké propasti vesmíru.

Jakmile blesky ustaly, vyběhly děti z učebny a zjistily, že se ocitly ve světélkujícím světě. Stromy, domy, země...

všechno vydávalo pod černou noční oblohou zelenomodré fosforeskující světlo, jako by se celý svět a všechno v něm proměnily v průsvitný nefrit a z hloubi země zářil jakýsi světelný zdroj podobný měsíci a celý ten nefrit svým světlem prostoupil. Po obloze pluly zeleně zářící mraky, hejna ptáků vyplašených Hvězdou smrti poletovala vzduchem jako fosforeskující duše. Nejpřekvapenější byly děti z toho, že fosforeskují i ony samy, ve tmě vypadaly jako negativy fotografií, jako stádo bludných duší.

„Přece jsem říkal, že se může přihodit cokoli...“ zamumlal Brejloun.

V tom okamžiku se v učebně opět rozsvítilo, postupně se rozžínala i světla města okolo, a teprve tehdy si děti uvědomily, že nastal výpadek elektřiny. S návratem elektrického osvětlení se fosforeskující záře vytratila. Děti měly zprvu za to, že se svět vrátil do normálu, ale záhy pochopily, že šokujícím událostem ještě není konec.

Na severovýchodním obzoru se objevila rudá záře a po chvíli se v těch místech nakupila temně rudá oblaka podobná právě vyšlým červánkům.

„Tentokrát se opravdicky rozednívá!“

„Hloupost, ještě není ani jedenáct hodin!“

Rudá mračna působivě připlula a brzy zakryla polovinu noční oblohy. Teprve tehdy si děti uvědomily, že onu záři vydávají samotné mraky. Když se oblaka ocitla přímo nad jejich hlavami, viděly, že se skládají z obrovitých pásů světla, visely z nebe jako bezpočet těžkých rudých závěsů a lehce se vlnily.

„To je severní polární záře!“ zakřičelo jedno z dětí.

Polární záře rychle zaplnila celou oblohu a pásy rudého světla pokrývaly noční nebe celého světa po následující týden.

Když o týden později polární záře zcela zmizela a opět ji nahradila překrásná hvězdná obloha, zazněla poslední věta vesmírné symfonie této supernovy, a byla to zároveň symfonie nejpůsobivější: na místě, kde byla ještě před pár dny Hvězda smrti, se objevila zářící mlhovina. Byl to prach, který po sobě vybuchnuvší supernova zanechala. Vyvolal ji vysokoenergetický elektrický pulz, jež vydaly ostatky Hvězdy smrti a který způsobil, že zářila synchronizovaně s viditelným vlnovým spektrem. Pouze díky tomu ji lidstvo mohlo spatřit. Mlhovina se pomalu rozpínala a její viditelná plocha na obloze se už velikostí rovnala dvěma Měsícům. Její záře svým tvarem připomínala květ růže, lidé jí proto začali přezdívat Růžová mlhovina. Růžová mlhovina zářila na nebeské klenbě slavnostním a tajuplným modrým světlem, které se na Zemi měnilo v záři stříbrnou jako svit Měsíce, a intenzitou stejnou jako při úplňku ozařovala každý detail na Zemi, až světelné moře městských světel potemnělo.

Od této chvíle měl svit Růžové mlhoviny zářit na lidské dějiny, dokud tihle nástupci dinosaurů nevyhynou, nebo budou žít navěky.

Druhá kapitola

Výběr

Údolní svět

Objevení se Hvězdy smrti bylo pro lidský svět bezesporu velkou událostí. Nejranější záznam o supernově pochází z *t'ia-ku-wenů*, věštebných nápisů na želvích krunýřích a hovězích lopatkách, datovaných do roku 1300 před běžným letopočtem, a nejnovější z roku 1987. Naše supernova se nacházela ve směru Velkého Magellanova mračna, vně galaxie Mléčné dráhy, zhruba sto sedmdesát tisíc světelných let od nás. Z hlediska astronomie bylo tvrzení, že tentokrát explodovala před našima očima, nepřesné. Měli bychom říct, že nám explodovala přímo na řasách.

Lidstvu však posedlost touto supernovou vydržela pouhých čtrnáct dní. Vědecký svět se teprve začal zaobírat jejím výzkumem a inspirace, kterou představovala pro svět filozofie, literatury a umění, ještě dostatečně nevykvasila. Obyčejní lidé se už zahrabali zpátky do vlastních nezáživných životů. Zájem lidí o supernovu se omezoval pouze na to, jak moc se Růžová mlhovina bude rozpínat a jak se mění její tvar, ale taková pozornost byla jen volnočasové povahy.

O dvou pro lidstvo nejdůležitějších objevech však mělo tušení jen velmi málo lidí.

V jednom opuštěném jihoamerickém dole stála obří vodní nádrž. Více než deset tisíc tun nehybné vody v ní střežila dnem i nocí řada citlivých senzorů. Byla to součást snahy lidstva o objevování neutrin. Efektem, který vytvořilo neutrino ve vodě nádrže, když prostoupilo pět set metrů silnou skalní vrstvou, byly slabé záblesky, a ty dokázaly odhalit pouze nejcitlivější přístroje. Službu v dole měli ten den doktor fyziky Anderson a inženýr Nord. K smrti znuděný Nord počítal vodní skvrny pableskující v tlumeném světle lampy na stěnách kamenné jeskyně, vdechoval ten téměř nasycený a vlhký podzemní vzduch a připadal si jako v hrobě. Když ze šuplíku vytáhl schovanou lahev whisky, Anderson po jeho boku k němu natáhl svůj hrnek. Doktor byl zpočátku přísným odpůrcem pití ve službě, jednoho inženýra kvůli tomu propustil, ale nyní mu na tom už nesešlo. Hlídku v té pětisetmetrové hlubině drželi už pátým rokem, tajuplné záblesky se nikdy neukázaly, a tak už všichni přestali doufat. Avšak právě v tom okamžiku se rozezněl bzučák upozorňující, že se záblesky ukázaly. Tohle byla pět let očekávaná rajska hudba! Lahev spadla na zem a roztříštila se, když se ti dva vrhli k monitoru. Byl však černočerný. Několik vteřin na něj tupě zírali, než jako první zareagoval inženýr a vyběhl z řídicí místnosti k nádrži. Vypadala jako podzemní výšková budova bez oken. Nahlédl do ní kulatým okénkem a pouhým okem ve vodě spatřil modravé záblesky podobné bludným duším. Světlo bylo pro citlivé senzory příliš silné, takže je přesytilo. Muži se vrátili do řídicí místnosti a Anderson se naklonil nad jiný přístroj, aby si záblesky prohlédl detailněji.

„Je to neutrino?“ zeptal se inženýr.

Anderson zavrtěl hlavou. „Tahle částice má jasnou hmotu.“

„Ale to by se sem nemohla dostat, došlo by k interakci se skálou, která by ji zastavila!“

„K interakci došlo, naměřili jsme sekundární radiaci.“

„Zbláznil jste se?“ zakřičel Nord na Andersona. „Jak velkou energii by částice musela mít, aby vyprodukovala sekundární radiaci přes pět set metrů silnou vrstvu skály?“

Do laboratoře Fakultní nemocnice Stanfordské univerzity přišel hematolog Grant vyzvednout výsledky krevních testů dvou set vzorků, které tam předešlého dne zadal. Vedoucí laboratoře mu předal štůsek vyplněných formulářů se slovy: „Tolik lůžek nemocnice nemá, vidíte?“

„O čem to mluvíte?“ podíval se na něj lékař nechápavě.

Vedoucí ukázal na kupičku formulářů. „Kde jste vyhrabal tolik nešťastníků? V Černobyli?“

Lékař prošel několik výsledků a rozlítl se. „Housi, vy ignorante, chcete krucinál přijít o flek? Poslal jsem vám krevní vzorky úplně normálních lidí pro statistické účely!“

Vedoucí se na lékaře díval dobrou minutu a oči mu zaplaval čím dál tím větší děs, až lékař znervózněl. Vedoucí ho popadl a zavlkl do laboratoře.

„Co děláte? Vy jste se zbláznil!“

„Honem, odeberte si krev, odeberu si i já, a vy také,“ obrátil se k okolostojícím laborantům. „Všichni si naberte krev!“

Měsíc po explozi supernovy se blížil konec prázdnin. Do zahájení výuky zbývaly dva dny a v oné základní škole byla svolána první porada. Když byli v polovině, zavolali ředitel k telefonu. Vrátil se s kamennou tvář a pokynul směrem k Čeng Čchen. Oba pak za překvapených pohledů ostatních vyšli ze sborovny.

Ředitel ji oslovil: „Čeng, okamžitě svolajte svou třídu.“

„Cože? Vždyť ještě ani nenastoupili.“

„Mluvím o té třídě, co už skončila.“

„To bude ještě obtížnější, žáci se už rozprchli do všech možných středních škol, ani nevím, jestli už jim začala výuka, a navíc už s námi přece nemají nic společného, ne?“

„V kanceláři vám pomůžou. Volali kvůli tomu seshora.“

„A řekl vám vedoucí Feng, co máme dělat, až je shromáždíme?“

Ředitel si uvědomil, že ho Čeng Čchen nepochopila úplně. „Jakýpak vedoucí Feng, volal ministr školství osobně!“

Shromáždit bývalé žáky nebylo tak složité, jak se Čeng Čchen obávala, kromě dvou, kteří byli neustále mimo domov, se třiačtyřicet dětí velmi rychle navrátilo do své alma mater. Právě zařizovaly zápis na střední školy, když byly svolány naléhavým telefonátem. Když se děti, které už se spolu rozloučily, opět sešly, štěbetaly nadšeně jako ptáčata a všechny se shodly, že střední škola nestojí za nic, raději by ještě pokračovaly na základní.

Čeng Čchen a děti čekaly v učebně půl hodiny, aniž tušily, co je čeká. Potom před budovou zastavil autobus a osobní auto a z vozu vystoupili tři lidé. Ředitel je představil jako zástupce Ústřední mimořádné komise a muže ve středních letech, který je vedl, jako Čang Lina.

„Mimořádná komise?“ Čeng Čchen vyvedl ten název z míry.

„Je to nově založená instituce,“ odpověděl stručně Čang Lin. „Děti z této třídy se teď po nějaký čas nemohou vrátit domů, my o tom zpravíme jejich rodiče, vy půjdete s dětmi, protože je dobře znáte. S sebou nic nepotřebujete, rovnou vyrazíte.“

„Je to tak naléhavé?“ zeptala se překvapeně Čeng Čchen.

„Tlačí nás čas,“ odvětil prostě Čang Lin.

Autobus naložený třiačtyřiceti dětmi vyrazil z města a mířil na západ. Čang Lin seděl vedle Čeng Čchen. Jen co nastoupili, podrobně prozkoumal seznam žáků a pak upřel oči na cestu před sebou, aniž promluvil; jeho dva mladší kolegové stejně tak. Když Čeng Čchen spatřila jejich kamenné výrazy, bylo jí hloupé se na cokoli vyptávat. Tou atmosférou se nakazily i děti, za celou cestu prohodily jen pár slov. Vůz projel kolem Letního paláce a pokračoval pořád směrem k Západním horám, chvíli jel po opuštěné horské lesní cestě a nakonec vjel do rozsáhlého komplexu, jehož brány střežili tři ozbrojenci. Uprostřed stál úplně stejný autobus jako ten jejich a právě z něj vystupovaly hloučky dětí, jedno za druhým. Vypadaly, že jsou zhruba stejně staré jako děti z její třídy.

Hned co Čeng Čchen vystoupila, uslyšela, jak někdo volá její jméno. Byl to učitel ze Šanghaje, s nímž se potkala na jedné konferenci. Pohledem si změřila děti z druhého autobusu, i ony očividně právě ukončily základní školu.

„Tohle je moje třída.“

„Přijeli jste ze Šanghaje?“

„Ano, informovali mě včera o půlnoci, obvolával jsem celou noc rodinu po rodině, abych děti shromáždil...“

„Včera o půlnoci? To jste dokázali přijet tak rychle? To byste přece nestihli ani letadlem!“

„Byl to speciál.“

Chvíli se na sebe mlčky dívali, než šanghajský učitel řekl: „Nic dalšího už nevím.“

„Ani já,“ hlesla Čeng Čchen. Vzpomněla si, že i on byl zapojen do experimentálního projektu liberálního vzdělávání. Před čtyřmi lety začalo ministerstvo školství s rozsáhlým projektem výukových metod nazvaným Hvězdný svět. V každém velkém městě země byla vybrána jedna třída základní školy, jejíž výuka probíhala značně netradičními metodami,

přičemž hlavní důraz byl kladen na všeobecné dovednosti žáků. Jednou z těchto tříd byla i ta Čeng Čchen.

Rozhlédla se kolem. „Vypadá to, že tady jsou samé třídy Hvězdného svitu.“

„Je to tak, celkem dvacet čtyři tříd, zhruba tisíc dětí, sjely se sem z pěti měst.“

To odpoledne zjišťovali nějací pracovníci další informace o každé třídě a podrobně zaregistrovali každého žáka. Večer se nic nedělo, a tak všechny děti volaly domů, že se účastní letního tábora, přestože léto už minulo.

Druhý den časně zrána děti opět nastoupily do autobusů a vydaly se na cestu.

Po více než čtyřiceti minutách dorazily vozy do horského údolí. Po obou stranách se rozpínaly mírné svahy, na podzim tam asi bývala spousta červeného listí, ale nyní bylo ještě všude zeleno. Údolím protékal mělký potok, stačilo vyhrnout kalhoty a bylo možné ho přebrodit. Děti vystoupily z autobusů a shromáždily se na place u silnice, všech tisíc jich stálo pohromadě. Jeden z pracovníků si stoupl na velký kámen a promluvil k nim:

„Děti, přijely jste sem ze všech koutů naší země a já vám nyní povím proč: zahrajeme si velkou hru!“

Bylo patrné, že není zvyklý jednat s dětmi. Pronesl svou řeč s vážnou tváří, takže to na hru vůbec nevypadalo. Přesto však v dětech vyvolal vlnu vzrušení.

„Podívejte se,“ ukázal na údolí, „tohle bude naše hřiště. Je vás dvacet čtyři tříd, každé přidělíme kousek půdy o rozloze tři až čtyři kilometry čtvereční, to je pořádný kus. Každá třída si — jen poslyšte — vybuduje na svém území vlastní malý stát!“

Jeho poslední slova přitáhla pozornost dětí, bez hnutí se na něj upíralo tisíc párů očí zároveň.

„Tahle hra potrvá patnáct dní. Během těch patnácti dní budete žít na půdě svého vlastního státu!“

Děti začaly výskat radostí.

„Klid, klid! Ještě poslouchejte. Na půdě každého z těchto čtyřadvaceti států už je připraveno vše potřebné pro život, tedy stany, polní lůžka, palivo, potraviny a pitná voda, ale tyto věci nejsou rozděleny rovnoměrně, některé státy mají víc stanů a méně jídla, jiné naopak. Jedno je však jisté: množství všech těchto nezbytností na tolik dní nevystačí, takže si je budete muset opatřovat, a to dvěma následujícími způsoby:

Zprvé, obchodem. Můžete vyměňovat komodity, které vám přebývají, za ty, jichž se vám nedostává, ale tímto způsobem se vám nikdy nepodaří váš státček udržet při životě, neboť ani celkové množství komodit pro všechny nestačí, což znamená:

Zadruhé, budete vyrábět. To bude vaše hlavní činnost a povinnost. Začnete od nuly, do obdělané půdy zasejete semínka a budete je zalévat. Nedočkáte se samozřejmě úrody, ale na základě toho, jak budete půdu obdělávat, sít a zalévat, vám vedení hry přidělí odpovídající množství potravin. Vašich čtyřadvacet států se rozkládá podél tohoto potoka, to je váš společný zdroj, jeho vodou budete zavlažovat obdělávanou půdu.

Vůdce si zvolíte samy, v každém státě budou tři nejvyšší představitelé se stejnou mírou pravomocí, ti budou společně provádět nejdůležitější rozhodnutí ohledně vaší strategie. Ustanovíte si formu výkonné moci svého státu, samy si budete rozhodovat o všech záležitostech: o stavebním plánování, zahraniční politice a podobně. My nebudeme do ničeho zasahovat. Obyvatelé států se mohou libovolně přesouvat, samy si vyberte stát, v němž budete spokojené.

Nyní se přesunete do států, které vám byly přiděleny. Ze všeho nejdříve si zvolíte název svého státu, nahlásíte ho vedení, a pak už je všechno jen na vás. Chci vám jen říct, že tahle hra má jen velmi málo omezení. Děti, osud a budoucnost těchto státeků je ve vašich rukou a já doufám, že díky vám budou vzkvétat a sílit!“

Byla to ta nejbáječnější hra, jakou kdy děti viděly. Rozprchly se na svá území, jako když střelí.

Pod Čang Linovým vedením našla své místo velmi rychle i třída Čeng Čchen. Plochu území ohraničeného bílým plotem zabíraly z poloviny svahy, z poloviny nížina okolo potoka a v místě, kde se setkávaly, byly úhledně nakupené stany, potraviny a další proviant. Děti se tam okamžitě rozběhly, Čang Lina a Čeng Čchen nechaly za sebou a začaly se všemi těmi věcmi přehrabovat. Čeng Čchen zaslechla jejich překvapené výkřiky, viděla, jak kolem něčeho utvořily kruh a prohlížejí si to. Když k nim došla a prokrestila si mezi nimi cestu, zůstala stát jako opařená.

Na jedné zelené celtě ležela úhledně vyrovnaná řádka samopalů.

Čeng Čchen se sice ve zbraních moc nevyznala, ale byla si jistá, že tohle nejsou hračky. Sehnula se a jednu z nich zvedla, ucítila její tíhu a pach oleje na čištění zbraní. Ocelové tělo pušky se chladně namodrale lesklo. Po straně spatřila tři zelené kovové bedny, a když jedno z dětí jednu z nich otevřelo, byla plná zlatých nábojnic.

„Strejdo, to jsou opravdické zbraně?“ zeptalo se jedno z dětí Čang Lina, který k nim právě došel.

„Samozřejmě, tyhle malé samopaly jsou nejmodernější standardní zbraně, jaké teď naše armáda fasuje, jsou malé, lehké a složité. Jsou velmi vhodné pro děti.“

„Páni...“ Chlapci se nadšeně vrhli po zbraních, ale Čeng Čchen je přísně okřikla: „Ani hnout! Těch věcí se nikdo ani nedotkne!“ Nato se otočila k Čang Linovi. „Co to má znamenat?“

Čang Lin chladně odpověděl: „Budou fungovat jako stát, mezi proviantem tudíž musí být i zbraně.“

„Právě jste řekl, že jsou vhodné pro... děti?“

„Ále, nemusíte se bát,“ usmál se Čang Lin, sehnul se k bedně s náboji a zvedl jeden pás, „tyhle náboje nezabíjejí, ve skutečnosti jsou to dvě kuličky z drátků nalepené na kousku plastu, jsou velmi lehké, po výstřelu rychle zpomalí a zasaženou osobu nezraní. Ty dvě kuličky jsou nabitě silnou statickou elektřinou, takže do svého cíle uvolní několik set tisíc voltů, což člověka po zásahu omráčí. Je v nich však velmi slabý elektrický proud, zasažená osoba se rychle vzpamatuje a nebude zraněná trvale.“

„Elektrický šok že nikoho nezraní?!“

„Tato munice sloužila zprvu policejním účelům, prošla řadou testů na zvířatech i lidech. Policie na Západě byla těmito zbraněmi vybavena už v osmdesátých letech, takže mají rozsáhlou statistiku používání, a nikdy nevedly k úmrtí.“

„Co když budou zasaženy oči?“

„Mohou nosit ochranné brýle.“

„Co když zasažený spadne z výšky?“

„Speciálně kvůli tomu jsme zvolili rovinatou plochu... musím samozřejmě přiznat, že zajištění absolutní bezpečnosti je obtížné, ale riziko zranění je skutečně malé.“

„Vy vážně chcete dát tyhle zbraně dětem a dovolit jim použít je proti ostatním?“

Čang Lin přikývl.

Čeng Čchen zbledla jako stěna. „To nemůžete použít atrapy?“

Čang Lin zavrtěl hlavou. „Války byly odedávna neoddělitelnou součástí dějin států, takže musíme maximálně napodobit skutečnost, abychom získali spolehlivé výsledky.“

„Výsledky? Jaké výsledky?“ Čeng Čchen na Čang Lina hleděla s hrůzou v očích, jako by byl nějaká zrůda. „O co vám doopravdy jde?“

„Paní učitelko Čeng, uklidněte se, všechno máme pod kontrolou. Podle důvěryhodných zpravodajských služeb dávají dětem v některých zemích opravdické náboje.“

„V některých zemích? Tuhle hru hraje celý svět?“

Čeng Čchen se roztržitě rozhlédla kolem dokola, jako kdyby se chtěla ujistit, jestli není v nějaké noční můře. Pak se s vynaložením úsilí uklidnila, shrnula si neposedné vlasy z čela a řekla: „Pošlete mě a děti zpátky domů, prosím.“

„To nepůjde, v téhle oblasti už bylo vyhlášeno stanné právo. Práce, o níž jsem vám řekl, má maximální důležitost...“

Čeng Čchen opět ztratila sebekontrolu. „Na to kašlu, nedovolím vám, abyste se takhle chovali! Jsem učitelka, mám své povinnosti a svědomí!“

„Naše povinnosti jsou větší a svědomí máme zrovna tak, to tyto dvě věci nás nutí takto jednat.“ Čang Lin věnoval Čeng Čchen upřímný pohled. „Věřte nám, prosím.“

„Pošlete děti zpátky!“ ignorovala ho Čeng Čchen a rozkřičela se.

„Věřte nám, prosím.“

Ten tichý hlas se ozval za jejími zády, připadal jí povědomý, ale nedokázala v tu chvíli říct, kde už ho slyšela. Všimla si, že všechny děti zírají za ni, otočila se a teprve pak si uvědomila, že tam stojí už pěkná řádka lidí. Když si je prohlédla, připadalo jí to celé ještě neskutečnější a opět se zklidnila. Rozpoznala mezi nimi několik vysoce postavených předsta-

vitelů státu, jež často vídala v televizi, nejdříve však první dva, kteří stáli úplně vepředu...

Prezidenta a premiéra.

„Je to jako noční můra, vidíte?“ zeptal se prezident přívětivě.

Čeng Čchen ze sebe nedokázala vypravit ani slovo, pouze přikývla.

Premiér se ji pokusil uklidnit: „Na tom není nic divného, i nám to tak ze začátku přišlo, ale rychle si zvyknete.“

Další prezidentova věta probudila Čeng Čchen úplně: „Vaše práce je velmi důležitá, souvisí s osudem naší země a národa, později vám všechno vysvětlíme lépe. Potom, sou-družko učitelko, budete hrdá na práci, kterou jste odvedla a nyní odvádíte.“

Když se celý průvod vydal do sousedního státečku, premiér se zastavil a otočil se k Čeng Čchen. „Děvenko, pochopit nyní musíte jedině: svět už není takový, jaký býval.“

„Pojďme pojmenovat náš stát!“ navrhl Brejloun.

Vycházející slunce už z poloviny vykukovalo za kopcem a zaplavilo údolí zlatou září.

„Pojmenujme ho Sluneční stát!“ prohlásil Chua-chua. Po jednomyslném uznání ostatních dodal: „Musíme namalovat státní vlajku.“

A tak děti v hromadě proviantu našly kus bílé látky, Chua-chua vytáhl z aktovky, kterou si přinesl s sebou, tlustý zvyrazňovač a nakreslil na látku kruh. „Tohle je slunce. Kdo máte červenou, vybarvěte ho.“

„A nebude to pak japonská vlajka?“ zeptal se někdo.

Siao Meng vzala fixu a přimalovala slunci pár velkých očí, usmívající se ústa a čáry okolo představující paprsky. S takovou vlajkou děti souhlasily. Ve věku supernovy byla tato

dětskou rukou nahrubo načrtnutá vlajka uložena v Národním historickém muzeu jakožto nejcennější historický artefakt.

„A co hymna?“

„Tak třeba hymna Mladých pionýrů Číny.“

Když slunce úplně vystoupilo nad obzor, vyvěsily děti vlajku svého malinkého státu.

Po skončení obřadu se Čang Lin zeptal Chua-chuy: „Proč vás jako první napadlo vybrat státní vlajku a hymnu?“

„Stát musí vždycky mít... no, symbol, všichni musí mít na paměti, že patříme do jednoho státu, teprve potom budeme držet pospolu!“

Čang Lin si něco poznamenal do notýsku.

„Udělal jste něco špatně?“ zeptalo se jedno z dětí.

Čang Lin odvětil: „Už jsem říkal, že to vy si tady o všem rozhodujete, konejte podle svých nápadů. Mým úkolem je pozorovat, ale rozhodně nesmím zasahovat.“ Otočil se k Čeng Čchen po svém boku. „Paní učitelko, to samé platí i pro vás.“

Poté se děti pustily do volby státních představitelů. Volby šly hladce, zvolen byl Chua-chua, Brejloun a Siao Meng. Chua-chua pověřil Lü Kanga sestavením armády. Dopadlo to tak, že všech pětadvacet chlapců ve třídě se stalo jejími členy, ale jen na dvacet z nich se dostaly samopaly, Lü Kang proto uklidňoval zbylou pětici, že se budou zbraně po pár dnech střídat. Siao Meng jmenovala Lin Ša ministryní zdravotnictví, aby spravovala všechny léky, které měly k dispozici, a postarala se o ty, kdo onemocní. Ohledně ostatních institucí děti rozhodly, že je založí za běhu tak, jak bude zrovna potřeba.

Pak začaly děti osídlovat svůj nový stát. Vyčistily volný plácek a postavily první stan — kdo mohl vědět, že jakmile

do něj několik dětí zaleze, stan se zhroutí? Stálo je spoustu úsilí zpod stanu vylézt, ale užily si u toho zároveň spoustu legrace. S úderem poledne konečně úspěšně vztyčily několik stanů a nastěhovaly do nich pár lůžek. V zásadě měly hotovo.

Když se daly do vaření oběda, Siao Meng navrhla, aby prošly veškeré potraviny a pitnou vodu a udělaly si podrobný rozpis, kolik mohou za den čeho spotřebovat. První dva dny by měly jídlom šetřit, protože jakmile začnou s obděláváním půdy, budou víc pracovat a tím pádem i víc jíst; je také potřeba počítat s tím, že se jim obdělávání půdy nebude dařit a další dodávku potravin nedostanou od vedení včas. Děti měly po celodopolední práci pořádný apetit, a když zjistily, že se nebudou moct najíst po libosti, začaly reptat. Siao Meng však věděla, co dělá, a s velkou dávkou trpělivosti se jí podařilo ostatní přesvědčit.

Čang Lin stál stranou, mlčky vše sledoval a sem tam si něco poznamenal do notýsku.

Po jídle navštívily děti sousední státy a provedly s nimi obchodní výměnu. Přebývajících stany a náradí vyměnily za potraviny, které se jim nedostávaly. Zároveň si udělaly představu, kde se jejich stát nachází: na stejném břehu potoka nahoru proti proudu ležela Republika Mléčné dráhy, dolů po proudu Země obrů, na protějším břehu E-mailie a proti a po proudu od ní se nacházely Země housenek a Země modrých květin. V údolí bylo ještě dalších osmnáct státek, ale protože už je dělila větší vzdálenost, děti se o ně příliš nezajímaly.

Následující den a dvě noci zavládla v Údolním světě zlatá éra, děti byly z nového života vzrušené a nadšené. Druhý den se všechny státy pustily do obdělávání půdy na svazích kopců. Používaly lopaty, motyky a další jednoduché nástroje

a plastovými kbelíky nabíraly z potoka vodu na zalévání. Večer se podél potoka rozhořely vatry a údolím se rozezněl dětský zpěv a smích. Údolní svět byl v té chvíli překrásným pastorálním světem z pohádek.

Pohádkový svět se však velmi rychle rozplynul a do údolí se vrátila šedá realita.

Když zmizel pocit novosti, začala se projevovat dřina z obdělávání půdy. Děti byly z celodenní práce vyčerpané, a když se vrátily do stanů a padly na lůžko, nechťelo se jim už vstávat, takže v údolí večer panovalo ticho a klid, už se neozýval zpěv ani smích.

Začaly se projevovat i odlišnosti v přírodních zdrojích jednotlivých státeků. Ačkoli ležely blízko u sebe, některé státy měly zem kyprou a bohatou, která se dobře kultivovala, jiné naopak kamenitou a ani vysilující dřina z ní moc obdělávatelné půdy nevydolovala. Území Slunečního státu bylo jedno z těch nejméně úrodných. Nejenže půda na svazích byla neobyčejně chudá, ještě horší bylo, že písčité pásové podél potoka byl příliš široký. Vedení vydalo rozhodnutí: nížinu podél potoka lze využívat jen k bydlení, pěstovat je povoleno jen na svazích, půda obdělávaná u potoka nebude uznána. V některých státekách byl svah od potoka tak blízko, že stačilo vytvořit lidský řetěz a předávat si kyblík s vodou na zalévání, což byla značně efektivní metoda, která šetřila síly. Pásové země podél potoka ve Slunečním státě byl však natolik široký, že na vzdálenost mezi potokem a svahem nebylo možné řetěz vytvořit, a proto muselo každé dítě nést vodu na svah ve vlastním kyblíku, takže měly o kupu práce navíc.

V té chvíli přišel Brejloun s nápadem: vybudují z velkých kamenů přehradu přes potok, voda bude moct nadále proudit přes ni nebo škvírami mezi kameny, ale zároveň se zved-